

Πειραματισμός πολιτικής για την Ρομανί-Πολυγλωσσία
Ένα δεύτερο έγγραφο συζήτησης για τα συμμετέχοντα σχολεία

Αυτό το έγγραφο συζήτησης θα καθορίσει την ατζέντα για τον δεύτερο γύρο ηλεκτρονικών συναντήσεων με τα συμμετέχοντα σχολεία, οι οποίες θα πραγματοποιηθούν τον Φεβρουάριο και τον Μάρτιο του 2023. Τα θέματα που θίγει θα διερευνηθούν περαιτέρω όταν επισκεφθώ σχολεία και συναντήσω προσωπικά τους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς τους επόμενους μήνες. Οι εκπαιδευτικοί που συμμετέχουν στο RPPE καλούνται να διαβάσουν και να συζητήσουν το έγγραφο πριν από την επόμενη ηλεκτρονική μας συνάντηση.

Το έγγραφο χωρίζεται σε τρεις ενότητες:

1. Υπενθύμιση των τριών πυλώνων που στηρίζουν το ΕΠΕΑΕΚ: η έννοια του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πολυγλωσσική και διαπολιτισμική εκπαίδευση, οι στόχοι του ΕΠΕΑΕΚ και η προσέγγισή μας για την υποβολή εκθέσεων.
Ως διεθνής ομάδα του Συμβουλίου της Ευρώπης, δεν πρέπει ποτέ να χάσουμε από τα μάτια μας αυτά τα θεμέλια.
2. Μια σύντομη περίληψη της αντίληψής μου για το πλαίσιο των συμμετεχόντων σχολείων στην Ελλάδα και τη Σλοβακία και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν. Αυτό το μέρος του εγγράφου βασίζεται στις πληροφορίες που παρείχαν τα σχολεία σε διάφορες χρονικές στιγμές και στις διαδικτυακές συναντήσεις μου μαζί τους τον Νοέμβριο και τον Δεκέμβριο του 2022.
Παρακαλούμε ελέγξτε τι έχω γράψει για το σχολείο σας. Μπορείτε να διορθώσετε τα λάθη και να προσθέσετε βασικές πληροφορίες στην επόμενη ηλεκτρονική μας συνάντηση.
3. Δραστηριότητες RPPE. Αυτό το μέρος αναφέρεται στα σχέδια δράσης που υποβλήθηκαν από τα σχολεία και προσφέρει ορισμένες προτάσεις με βάση τη δική μου εμπειρία και έρευνα.
Όταν συναντηθούμε το επόμενο διάστημα διαδικτυακά και στη συνέχεια δια ζώσης, θέλω να εστιάσουμε ιδιαίτερα στις δραστηριότητες που περιγράφονται στην ενότητα 3.2, διότι προσφέρουν τρόπους (i) να εμπλέξουμε το "κεφάλαιο γνώσεων" των μαθητών Ρομά στην εκπαιδευτική διαδικασία, (ii) να διδάξουμε στους μαθητές Ρομά πώς να διαχειρίζονται τη δική τους μάθηση και (iii) να τους επιτρέψουμε να είναι αυτόνομοι (εκφράζοντας τη "φωνή του μαθητή").

1Α υπενθύμιση των βασικών στοιχείων του RPPE

1.1 Πολυγλωσσική και διαπολιτισμική εκπαίδευση

[Η Σύσταση CM/Rec\(2022\)1](#) της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης υποστηρίζει την πολυγλωσσική και διαπολιτισμική εκπαίδευση, αναγνωρίζοντας τη σημασία της για την προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη, την ισότητα, την κοινωνική ενσωμάτωση, την άσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τη συμμετοχή στον δημοκρατικό πολιτισμό.

Η πολύγλωσση και διαπολιτισμική εκπαίδευση αγκαλιάζει και επιδιώκει να συμπεριλάβει στην εκπαιδευτική διαδικασία όλες τις γλώσσες και τους πολιτισμούς που φέρνουν μαζί τους οι μαθητές, αναγνωρίζοντας ότι αυτές αποτελούν τη βάση για τη μάθησή τους. Στοχεύει επίσης στη διδασκαλία των γλωσσών του προγράμματος σπουδών με τρόπους που (i) επιτρέπουν στους μαθητές να αναπτύξουν ολοκληρωμένο πολυγλωσσικό ρεπερτόριο και (ii) ενισχύουν την ανεκτικότητα και το άνοιγμα στην πολιτισμική ποικιλομορφία και τη διαφορετικότητα.

1.20 πειραματισμός της πολιτικής για τη ρομανί-πολυγλωσσία

Ο σκοπός του Πειραματισμού του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πολιτική των Ρομά-Πολυγλώσσων είναι να διερευνήσει τις δυνατότητες των πολυγλωσσικών και διαπολιτισμικών προσεγγίσεων για την υποστήριξη της εκπαιδευτικής ένταξης των παιδιών Ρομά. Όπου τα παιδιά Ρομά και μη Ρομά εκπαιδεύονται μαζί, οι προσεγγίσεις αυτές θα πρέπει επίσης να έχουν θετικό αντίκτυπο στη γλωσσική και πολιτιστική ευαισθητοποίηση των μη Ρομά.

Με βάση ένα σχέδιο δράσης για κάθε ακαδημαϊκό έτος του ΕΠΕΑΕΚ και σε συνεργασία με τον ακαδημαϊκό συντονιστή, τα συμμετέχοντα σχολεία θα συμμετάσχουν σε δραστηριότητες που περιλαμβάνουν ρητά τη γλώσσα και τον πολιτισμό των μαθητών Ρομά στην καθημερινή ζωή της τάξης.

1. 3Αναφορά

Η υποβολή εκθέσεων έχει δύο σκοπούς: να ενημερώσει το Συμβούλιο της Ευρώπης για την πρόοδο του RPPE και να γνωστοποιήσει σε ένα ευρύτερο κοινό την κατανόησή μας για το τι συνεπάγεται η πολυγλωσσική και διαπολιτισμική εκπαίδευση στην πράξη, με ιδιαίτερη αναφορά στην εκπαιδευτική ένταξη των παιδιών Ρομά. Το RPPE στοχεύει να χρησιμοποιήσει τις παιδαγωγικές πρακτικές ως ερευνητικά εργαλεία, έτσι ώστε η εργασία προς την κατεύθυνση της κατανόησης να αποτελεί μέρος της διδασκαλίας και της μάθησης και όχι κάτι επιπλέον.

Με την υιοθέτηση αυτής της προσέγγισης, το RPPE υποθέτει ότι οι εκπαιδευόμενοι είναι

- μοναδικά άτομα που μαθαίνουν καλύτερα σε ένα υποστηρικτικό, συνεργατικό περιβάλλον που εκτιμά την εμπειρία και τις γνώσεις που φέρνουν μαζί τους,
- να είναι σε θέση να λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τους τη μάθηση, να λαμβάνουν τις δικές τους αποφάσεις και να αναπτύσσονται ως επαγγελματίες της μάθησης.

Σύμφωνα με τη σύσταση CM/Rec(2022)1, το ΕΠΕΑΕΚ θεωρεί τους μαθητές όλων των ηλικιών ως μοναδικά άτομα και αναθέτει κεντρικό ρόλο στη φωνή του μαθητή. Κατά συνέπεια, οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί τους θα πρέπει να είναι εταίροι στην προσπάθεια κατανόησης και αναφοράς των καινοτόμων δραστηριοτήτων στις οποίες συμμετέχουν.

2Η κατανόηση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν τα συμμετέχοντα σχολεία στην Ελλάδα και τη Σλοβακία

2.1Γλώσσα

Ελλάδα

- Το 4ο Δημοτικό Σχολείο Αμαλιάδας έχει περίπου 120 μαθητές, το 95% των οποίων είναι Ρομά. Οι μαθητές Ρομά μιλούν Ρομανί στο σπίτι, αλλά έχουν κάποια ελληνικά όταν ξεκινούν το σχολείο.
- Το 7ο Δημοτικό Σχολείο Χανίων έχει περίπου 80 μαθητές από έξι γλώσσες: Ελληνικά, Αλβανικά, Συριακά, Ρωσικά, Ουκρανικά, Ρομά. Αυτή τη στιγμή υπάρχουν περίπου 10 μαθητές Ρομά- μιλούν Ρομά στο σπίτι αλλά έχουν κάποια ελληνικά όταν ξεκινούν το σχολείο.
- Το 12ο Δημοτικό Σχολείο Κομοτηνής έχει περίπου 170 μαθητές, οι οποίοι είναι όλοι Ρομά/τουρκόφωνοι Ρομά. Δεν έχουν καθόλου ελληνικά όταν ξεκινούν το σχολείο και δεν έχουν καμία επαφή με τη γλώσσα εκτός σχολείου.
- Το 10ο Δημοτικό Σχολείο Νέας Ιωνίας Βόλου έχει περίπου 300 μαθητές. Η πλειονότητα είναι Ρομά που μιλούν Ρομά στο σπίτι, αν και οι περισσότεροι έχουν κάποια ελληνικά όταν ξεκινούν το σχολείο.

Σλοβακία

- Το Δημοτικό Σχολείο *Ľudmila Podjavorinská* στο *Košice* είναι εύκολα το μεγαλύτερο από τα σχολεία της Σλοβακίας, με 800 μαθητές, όλοι Ρομά. Περίπου το 40% των μαθητών έρχονται στο σχολείο με κάποια γνώση της σλοβακικής γλώσσας.
- Το δημοτικό σχολείο *Vilko Šulek, Hlohovec-Šulekovo* έχει περίπου 180 μαθητές, το 40% των οποίων είναι Ρομά. Μια μειοψηφία των μαθητών Ρομά μιλάει Ρομά στο σπίτι. Η πλειονότητα έχει μάθει σλοβακικά από τους γονείς τους, αν και μπορεί να ακούνε Ρομανί από τους παππούδες και τις γιαγιάδες τους. Ορισμένοι μαθητές μιλούν Ρομά στο σχολείο.
- Το δημοτικό σχολείο *Záhorská Ves* έχει περίπου 200 μαθητές. Υπάρχουν μερικοί Ρομά σε κάθε τάξη που μιλούν σλοβακικά στο σπίτι, αλλά μπορεί να ακούνε τους παππούδες τους και άλλα μεγαλύτερα μέλη της κοινότητας να μιλούν Ρομά. Οι υπόλοιποι μαθητές είναι Σλοβάκοι (φέτος υπάρχουν και δύο Ουκρανοί).
- Το δημοτικό σχολείο *Kružloná* έχει 143 μαθητές, εκ των οποίων οι 139 είναι Ρομά. Οι μαθητές Ρομά μιλούν Ρομά στο σπίτι και έχουν κάποια εξοικείωση με τη ρουθιναϊκή γλώσσα, η οποία ομιλείται στο χωριό. Οι μαθητές αρχίζουν να μαθαίνουν σλοβακικά στο νηπιαγωγείο. Το σχολείο διδάσκει Ρομανί στις τάξεις 1-5 (1-6 από το 2023/2024), Ρωσικά στις τάξεις 3-9 και Αγγλικά στις τάξεις 7-9.

Σλοβενία

- Το *OŠ France Prešeren, Črenšovci* έχει 205 μαθητές εκ των οποίων οι 23 είναι Ρομά. Οι μαθητές Ρομά μιλούν στο σπίτι τους διάφορες γλώσσες Ρομά. Το σχολείο έχει ένα συνδεδεμένο νηπιαγωγείο με 112 μαθητές (19 Ρομά).
- Το *OŠ Janka Padežnika, Maribor* έχει 469 μαθητές, 47 εκ των οποίων είναι Ρομά. Στο σχολείο υπάρχουν δύο ποικιλίες Ρομά. Άλλες μητρικές γλώσσες στο σχολείο: Αλβανικά, βοσνιακά, κινέζικα, γαλλικά, ρουμανικά, ουκρανικά.
- Το *OŠ Leskovec* έχει 700 μαθητές, 101 εκ των οποίων είναι Ρομά- όταν ξεκινούν το σχολείο, οι περισσότεροι μαθητές Ρομά δεν μιλούν σλοβενικά. Υπάρχει ένα δίγλωσσο νηπιαγωγείο στον μεγαλύτερο οικισμό Ρομά- έχει πέντε υπαλλήλους, δύο εκ των οποίων μιλούν Ρομά, και 16 μαθητές ηλικίας 2 έως 5 ετών.

- Το OŠ Fran Matelka, Škocjan έχει 400 μαθητές- το 20% είναι Ρομά που μιλούν Ρομά στο σπίτι. Το σχολείο έχει επίσης μικρό αριθμό μαθητών από άλλες χώρες: Ουκρανία (8), Βοσνία (2), Πορτογαλία (1).

Δύο ερωτήσεις για το RPPE:

1. Πώς μπορεί να αξιοποιηθεί η γλώσσα και ο πολιτισμός που φέρνουν μαζί τους οι μαθητές Ρομά για να υποστηριχθεί η εκμάθηση της ελληνικής/σλοβακικής γλώσσας ως γλώσσας του σχολείου;
2. Διδάσκεται η πρώτη ξένη γλώσσα του προγράμματος σπουδών με τρόπους που προάγουν την πολυγλωσσική ανάπτυξη και τη διαπολιτισμική συνείδηση και υποστηρίζουν την ένταξη;

2.2 Φοίτηση στο σχολείο

Ελλάδα

- Και τα τέσσερα ελληνικά σχολεία αναφέρουν ότι οι απουσίες αποτελούν σημαντικό εμπόδιο για την επιτυχή ένταξη των μαθητών Ρομά. Ορισμένα παιδιά Ρομά δεν πηγαίνουν ποτέ στο σχολείο, άλλα πηγαίνουν για λίγες εβδομάδες και μετά σταματούν και άλλα απουσιάζουν επειδή ταξιδεύουν με τις οικογένειές τους.

Σλοβακία

- Από τα τέσσερα σλοβακικά σχολεία, το ένα παρατήρησε ότι σημαντικός αριθμός παιδιών Ρομά δεν πηγαίνει ποτέ στο σχολείο, αλλά κανένα δεν μου είπε ότι οι απουσίες αποτελούν μείζον πρόβλημα μεταξύ των μαθητών Ρομά.

Σλοβενία

- Στις διαδικτυακές συναντήσεις με τα σχολεία, η φοίτηση των μαθητών Ρομά δεν αναφέρθηκε ως σοβαρό πρόβλημα.

Δύο πράγματα μπορεί να προσπαθήσει να κάνει το RPPE:

1. Με την εξεύρεση τρόπων ενσωμάτωσης της γλώσσας και του πολιτισμού των Ρομά στην καθημερινή ζωή της τάξης, βοηθήστε τα σχολεία να πείσουν τους μαθητές Ρομά ότι εκτιμώνται και ότι η κοινότητά τους έχει θέση στο γενικότερο πλαίσιο.
2. Βοηθήστε τα σχολεία να εργαστούν προς την κατεύθυνση μιας προσέγγισης της διδασκαλίας και της μάθησης που να επιτρέπει την ακανόνιστη φοίτηση. Ένα σημείο εκκίνησης της συζήτησης θα μπορούσε να είναι: Ποια διοικητικά και παιδαγωγικά μέτρα λαμβάνουν τα σχολεία για να ελαχιστοποιήσουν την αναστάτωση που προκαλείται από τη συχνή απουσία των μαθητών από το σχολείο;

Δράσεις 3RPPE

3. 1Δημιουργία ενός φιλόξενου περιβάλλοντος

Όλα τα συμμετέχοντα σχολεία στην Ελλάδα και τη Σλοβακία αφιερώνουν ήδη πολλή σκέψη και ενέργεια στη δημιουργία ενός φιλόξενου και φιλικού περιβάλλοντος που θα αρέσει στους μαθητές Ρομά. Τα σχέδια δράσης τους περιλαμβάνουν μεγάλο αριθμό δραστηριοτήτων που αποσκοπούν στο να δώσουν μεγαλύτερη έμφαση στη γλώσσα και τον πολιτισμό των Ρομά στη ζωή του σχολείου. Υποθέτω ότι ορισμένες από τις δραστηριότητες

αποτελούν ήδη μέρος της ζωής του σχολείου- για το λόγο αυτό, το υπόδειγμα για το έγγραφο γλωσσικής πολιτικής του σχολείου κάνει διάκριση μεταξύ καθιερωμένων και νέων δραστηριοτήτων.

3. 2Ανάπτυξη πολυγλωσσικών προσεγγίσεων στην τάξη

Ενδιαφέρομαι ιδιαίτερα να συζητήσω μαζί σας τις δραστηριότητες και τις προσεγγίσεις που περιγράφονται σε αυτή την ενότητα, επειδή παρέχουν τρόπους για να αντλήσετε τους γλωσσικούς και πολιτιστικούς πόρους των μαθητών Ρομά στην καθημερινή ζωή της τάξης. Ορισμένες δραστηριότητες μπορούν να χρησιμοποιηθούν στα πρώτα στάδια με νεαρούς μαθητές- άλλες είναι πιο κατάλληλες για χρήση σε μεγαλύτερες τάξεις. Όλες μπορεί να χρειαστεί να προσαρμοστούν για να καλύψουν τις ειδικές ανάγκες του πλαισίου σας. Παραδείγματα των δραστηριοτήτων περιλαμβάνονται στο παράρτημα.

3.2.1 Ημερολόγια

Εισήγαγα τα ημερολόγια μαθητών στο τέλος του πρώτου μου εγγράφου συζήτησης, υποστηρίζοντας ότι αποτελούν έναν τρόπο να φέρουμε τη διδασκαλία και τη μάθηση κοντά στην προσέγγιση της διερευνητικής πρακτικής για την υποβολή εκθέσεων. Στα περισσότερα εκπαιδευτικά συστήματα στους μαθητές δίνονται τετράδια στα οποία γράφουν κατά διαστήματα υπό την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού. Αυτό όμως δεν τα καθιστά ημερολόγια, τα οποία έχουν τρία καθοριστικά χαρακτηριστικά: (i) χρησιμοποιούνται σε κάθε μάθημα και παρέχουν μια σωρευτική καταγραφή (ή "ημερολόγιο") της ατομικής μάθησης- (ii) υπό την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού οι μαθητές διατηρούν τα δικά τους ημερολόγια και έχουν κάποιο έλεγχο για το τι γράφουν σε αυτά- και (iii) η χρήση των ημερολογίων περιλαμβάνει τακτική αξιολόγηση, η οποία αποτελεί προϋπόθεση για τη στοχαστική μάθηση.

Τα ημερολόγια πρέπει να τηρούνται σύμφωνα με αυστηρούς κανόνες που γνωστοποιούνται σαφώς στους μαθητές, για παράδειγμα:

- Οι σελίδες πρέπει να αριθμούνται
- Πρέπει να υπάρχει περιθώριο σε κάθε σελίδα ώστε να υπάρχει χώρος για την ανατροφοδότηση του καθηγητή.
- Κάθε μάθημα πρέπει να ξεκινά σε νέα σελίδα με την ημερομηνία
- Κάθε μήνας θα πρέπει να ξεκινά με μια "σελίδα μήνα" την οποία οι μαθητές θα διακοσμούν με όποιον τρόπο τους φαίνεται κατάλληλος (Παράρτημα, Παράδειγμα 1).

Τα μαθήματα θα πρέπει να καταγράφονται με προβλέψιμο τρόπο, για παράδειγμα:

- Στην αρχή κάθε μαθήματος οι μαθητές γράφουν την ημερομηνία στην κορυφή μιας νέας σελίδας.
- Οι μαθητές αντιγράφουν τη δομή του μαθήματος από τον πίνακα
- Καθώς το μάθημα εξελίσσεται, οι μαθητές γράφουν στο ημερολόγιό τους τις νέες λέξεις που συναντούν- αν εργάζονται σε ζευγάρια ή ομάδες, σημειώνουν με ποιον συνεργάστηκαν και τι έκαναν μαζί.
- Σύντομα κείμενα που οι μαθητές γράφουν μόνοι τους ή σε συνεργασία με έναν ή περισσότερους άλλους μαθητές.
- κ.λπ.

- Στο τέλος κάθε μαθήματος, οι μαθητές αξιολογούν το μάθημα και τη δική τους συμμετοχή. Τουλάχιστον στην αρχή, αυτό θα πρέπει να γίνεται πολύ απλά, για παράδειγμα σχεδιάζοντας ένα πρόσωπο με την κατάλληλη έκφραση ή χρησιμοποιώντας μια κλίμακα από το 1 έως το 5, όπου 1=κακή και 5=άριστη.

Αυτή η χρονολογική καταγραφή της ατομικής μάθησης διευκολύνει την υποβολή εκθέσεων, αλλά καθιστά επίσης τη μάθηση ορατή στους μαθητές και στον καθηγητή τους (παράδειγμα 2).

Είναι αυτονόητο ότι στο πλαίσιο του RPPE, τα ημερολόγια μπορούν να συντάσσονται σε δύο ή περισσότερες γλώσσες: τη γλώσσα της εκπαίδευσης, τη γλώσσα Ρομά, τις γλώσσες του προγράμματος σπουδών (αγγλικά, γερμανικά κ.λπ.).

Οι εκπαιδευτικοί ελέγχουν τακτικά τα ημερολόγια, όχι για να τα διορθώσουν, αλλά για να παρέχουν ανατροφοδότηση και θετικά σχόλια (παράδειγμα 3).

Πριν εισαγάγετε τα ημερολόγια, πρέπει να αποφασίσετε αν θα επιτρέπεται στους μαθητές να τα παίρνουν μαζί τους στο σπίτι και αν όχι, πώς θα αποθηκεύονται.

Ο καθηγητής θα πρέπει επίσης να τηρεί το δικό του ημερολόγιο που ακολουθεί την ίδια δομή με το ημερολόγιο του μαθητή. Το χρησιμοποιεί για να διατηρεί τη δική της καταγραφή των μαθημάτων - ποιος συνεργάστηκε με ποιον, ποιος ήταν πρόθυμος να συνεισφέρει, ποιος φαινόταν αποτραβηγμένος, κ.λπ. Αυτό είναι πολύ χρήσιμο όταν αναθεωρεί και σχολιάζει τα ατομικά ημερολόγια.

3.2.2 Το τρίγωνο γλωσσικό χαρτοφυλάκιο

Το Συμβούλιο της Ευρώπης επινόησε το Ευρωπαϊκό Χαρτοφυλάκιο Γλωσσών ως μέσο επικοινωνίας του ήθους και των επιπέδων γλωσσομάθειας του ΚΕΠΑ στους μαθητές γλωσσών. Το ELP έχει τρία υποχρεωτικά στοιχεία: ένα γλωσσικό διαβατήριο που συνοψίζει τη γλωσσική και πολιτιστική ταυτότητα του κατόχου και περιέχει την τακτικά επικαιροποιημένη αυτοαξιολόγησή του/της- μια γλωσσική βιογραφία που παρέχει μια αναστοχαστική συνοδεία της μάθησης και συνήθως περιλαμβάνει λίστες ελέγχου των περιγραφικών στοιχείων "μπορώ" ταξινομημένες ανά επίπεδο ΚΕΠΑ και επικοινωνιακή δραστηριότητα (οι λίστες ελέγχου χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό στόχων και την αυτοαξιολόγηση)- και έναν φάκελο στον οποίο ο κάτοχος φυλάσσει τα αποδεικτικά στοιχεία που υποστηρίζουν την αυτοαξιολόγησή του/της.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης ανέπτυξε ένα Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για τη Ρομανί με βάση το ΚΕΠΑ και δύο εκδόσεις του ELP, για μαθητές της Ρομανί ηλικίας 6-11 και 11-16 ετών (για περισσότερες πληροφορίες, βλ. τις ενότητες 6.1-2 του εγχειριδίου RPPE). Δημιούργησα τρίγλωσσες εκδόσεις του ELP για μαθητές ηλικίας 6-11 ετών, αλλά χωρίς τις λίστες ελέγχου των περιγραφών "Μπορώ". Αυτή η έκδοση του ELP προορίζεται να υποστηρίξει την πολύγλωσση εργασία και μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε συνδυασμό με τα ημερολόγια ή μόνη της.

3.2.3 Μαθησιακό υλικό που παράγεται από τους ίδιους τους μαθητές

Ένας τρόπος για να προσελκύσει κανείς το ενδιαφέρον των μαθητών και να τους κάνει να επενδύσουν στην εκπαιδευτική διαδικασία είναι να τους βάλει να παράγουν το δικό τους εκπαιδευτικό υλικό. Η ενότητα 6.4 του εγχειριδίου RPPE παρέχει τρία παραδείγματα - κάρτες λέξεων, ντόμινο και λόττο με εικόνες - και εξηγεί πώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την υποστήριξη της εκμάθησης της Ρομανί. Εδώ προσφέρονται ως τρόποι για να

βοηθήσουν τους μαθητές να μάθουν τη γλώσσα του σχολείου ή τις ξένες γλώσσες- το κείμενο του εγχειριδίου RPPE έχει αναθεωρηθεί αναλόγως.

Κάρτες λέξεων (Παράδειγμα 4) - Στα πρώτα στάδια της εκμάθησης της γλώσσας του σχολείου ή μιας ξένης γλώσσας, οι μαθητές μπορούν να φτιάχνουν *κάρτες λέξεων*, μικρά κομμάτια χαρτιού ή κάρτας με μια λέξη της ελληνικής/σλοβακικής/ξένης γλώσσας στη μία πλευρά και μια ζωγραφιά ή μια αντίστοιχη λέξη στη ρομανί/ελληνική/σλοβακική γλώσσα στην άλλη. Η ιδέα είναι ότι κάθε μαθητής δημιουργεί ένα σετ από περίπου είκοσι κάρτες λέξεων, *επιλέγοντας λέξεις που θέλει ιδιαίτερα να μάθει*- με αυτόν τον τρόπο οι κάρτες λέξεων αντικατοπτρίζουν τα ενδιαφέροντα των μαθητών και (μέρος) της ταυτότητάς τους. Οι κάρτες λέξεων τοποθετούνται σε ένα φάκελο που φέρει το όνομα του μαθητή που τις έφτιαξε και φυλάσσονται σε ένα κουτί διαθέσιμο για την υπόλοιπη τάξη. Οι μαθητές μπορούν να παίξουν με τις κάρτες λέξεων ενός άλλου μαθητή ως ατομική δραστηριότητα. Εναλλακτικά, δύο ή περισσότεροι μαθητές μπορούν να επιλέξουν έναν φάκελο από το κουτί- ένας από αυτούς κρατάει με τη σειρά κάθε κάρτα ώστε ο άλλος μαθητής (ή οι άλλοι μαθητές) να μπορεί να δει την εικόνα ή τη μετάφραση στο πίσω μέρος- φωνάζοντας τη σωστή ελληνική/σλοβακική/ξένη λέξη κερδίζει την κάρτα. Οι αρχάριοι μπορούν να διδαχθούν τις φράσεις της ελληνικής/σλοβακικής/ξένης γλώσσας που χρειάζονται για να παίξουν παιχνίδια αυτού του είδους. Αφού παίξουν με τις κάρτες λέξεων, οι μαθητές θα πρέπει να γράψουν στο ημερολόγιό τους τις λέξεις που τους είναι καινούργιες.

Ντόμινο (Παράδειγμα 5) - Μετά τις κάρτες λέξεων οι μαθητές μπορούν να φτιάξουν και να παίξουν με *ντόμινο*. Κάθε ντόμινο θα πρέπει να έχει ένα σχέδιο ή μια εικόνα στο ένα μισό και μια λέξη ή φράση στα ελληνικά/σλοβακικά/μία ξένη γλώσσα που αντιστοιχεί στην εικόνα σε ένα άλλο ντόμινο- οι μαθητές που δεν είναι πλέον αρχάριοι μπορούν να γράψουν μεγαλύτερα κείμενα. Όπως και οι κάρτες λέξεων, κάθε σετ ντόμινο φυλάσσεται σε φάκελο που φέρει το όνομα του μαθητή που το έφτιαξε και οι φάκελοι φυλάσσονται σε ένα κουτί που είναι διαθέσιμο στην υπόλοιπη τάξη.

Λόττο με εικόνες (Παράδειγμα 6) - Μετά το ντόμινο οι μαθητές μπορούν να παίξουν *λόττο με εικόνες*. Για να φτιάξετε ένα παιχνίδι λόττο εικόνων για τέσσερις παίκτες χρειάζεστε τέσσερα κομμάτια χαρτί A4 και 24 μικρές εικόνες κομμένες από περιοδικά, καταλόγους κ.λπ. Ένας χάρακας και ένα μολύβι χρησιμοποιούνται για να χωρίσουν κάθε κάρτα σε 12 τετράγωνα. Έξι εικόνες κολλιούνται στα τετράγωνα στο πάνω μισό κάθε κάρτας και μια περιγραφή κάθε εικόνας γράφεται στη γλώσσα-στόχο στο αντίστοιχο τετράγωνο στο κάτω μισό της κάρτας, όπως στην παρακάτω εικόνα. Στη συνέχεια, οι κάρτες κόβονται στη μέση και οι τέσσερις πίνακες λόττο με τις εικόνες τοποθετούνται στη μία πλευρά. Οι μισές κάρτες με τα κείμενα κόβονται για να δημιουργηθεί ένα πακέτο με 24 κάρτες λόττο.

Εικόνα 1	Εικόνα 2	Εικόνα 3
Εικόνα 4	Εικόνα 5	Εικόνα 6

Κείμενο 1	Κείμενο 2	Κείμενο 3
Κείμενο 4	Κείμενο 5	Κείμενο 6

3.2.4 Συγγραφή ενός κειμένου "Σχετικά με τον εαυτό μου" (Παραδείγματα 7 και 8)

Η ενότητα "γλωσσικό διαβατήριο" του τρίγλωσσου ELP επιτρέπει στους μαθητές να καταρτίσουν ένα προφίλ του εαυτού τους με την πάροδο του χρόνου. Η συγγραφή ενός κειμένου "Σχετικά με τον εαυτό μου" είναι ένας καλός τρόπος για να τους δοθεί μια προσωπική συμμετοχή στην ανάπτυξη του γραμματισμού στην ελληνική/σλοβακική/ξένη γλώσσα. Ο δάσκαλος παρέχει στην τάξη ένα "πλαίσιο κειμένου" στην ελληνική/σλοβακική/ξένη γλώσσα, αντίστοιχο με το "Με λένε Είμαι ... ετών. Το όνομα της μαμάς μου είναι ... και το όνομα του μπαμπά μου είναι Έχω ... αδέρφια/αδελφές Τα χόμπι μου είναι" κ.λπ. Στα ελληνικά/σλοβακικά/ρομανικά οι μαθητές φωνάζουν τις λέξεις και τις φράσεις που χρειάζονται για να συμπληρώσουν το πλαίσιο του κειμένου. Ο δάσκαλος τις γράφει στον πίνακα και οι μαθητές τις αντιγράφουν στο ELP τους. Στη συνέχεια μπορούν να γράψουν το κείμενο "Σχετικά με τον εαυτό μου" στην τάξη ή για εργασία στο σπίτι. Χρησιμοποιώντας αυτό το κείμενο ως πρότυπο, οι μαθητές προχωρούν σε δραστηριότητες όπως *εικόνα + κείμενο*: βρίσκουν μια εικόνα κάποιου που τους ενδιαφέρει, την κολλάνε στο ELP τους και γράφουν ένα σύντομο κείμενο για το εν λόγω πρόσωπο (παραδείγματα 9 και 10).

3.2.5 Δίλεπτη ομιλία

Το "Δυο λεπτά ομιλίας" έχει σχεδιαστεί για να βοηθήσει τους μαθητές να αναπτύξουν την ικανότητά τους να χρησιμοποιούν αυθόρμητα τη γλώσσα-στόχο για να εκφράσουν νοήματα που είναι μοναδικά για αυτούς. Στην αρχή ενός μαθήματος - σε όλα τα επίπεδα γλωσσομάθειας - οι μαθητές περνούν λίγα λεπτά μιλώντας σε ζευγάρια για πράγματα που τους ενδιαφέρουν. Στο ημερολόγιό τους καταγράφουν για τι μίλησαν και με ποιον, καθώς και τις νέες λέξεις που έμαθαν. Όταν η δραστηριότητα εισάγεται στο επίπεδο των αρχαρίων, οι μαθητές μπορούν να δημιουργήσουν μια απλή κλίμακα από 0 έως 2 λεπτά, ίσως χωρισμένη σε δέκα τμήματα των 12 δευτερολέπτων, και να σημειώσουν σε αυτήν πόση ώρα καταφέρνουν να μιλήσουν.

3.2.6 "Ανταλλαγή γλωσσών"

Μια δασκάλα αγγλικών στο 4ο Δημοτικό Σχολείο της Αμαλιάδας έχει υιοθετήσει μια προσέγγιση "γλωσσικής ανταλλαγής" στη διδασκαλία των αγγλικών: ό,τι διδάσκει στους μαθητές Ρομά στα αγγλικά, εκείνοι το διδάσκουν στα Ρομά. Αναφέρει ότι οι μαθητές της βρίσκουν αυτή την προσέγγιση πολύ παρακινητική. Αυτό εγείρει δύο ερωτήματα: (i) Ενδιαφέρονται και άλλοι εκπαιδευτικοί του RPPE για την αγγλική γλώσσα να πειραματιστούν με αυτή την προσέγγιση; (ii) Θα μπορούσε μια εκδοχή της προσέγγισης να χρησιμοποιηθεί στη διδασκαλία των μαθητών Ρομά στη γλώσσα του σχολείου και σε άλλες γλώσσες του προγράμματος σπουδών;

3.2.7 Υποστήριξη της ανάπτυξης του γραμματισμού στη γλώσσα του σχολείου

Η πρόταση αυτή προέρχεται από την Déirdre Kirwan, πρώην διευθύντρια του Scoil Bhríde (Cailíní), Blanchardstown, ενός δημοτικού σχολείου με μια γλωσσικά ποικιλόμορφη μαθητική ομάδα (320 μαθητές, περισσότερες από 50 μητρικές γλώσσες). Η προσέγγιση που περιγράφει λειτούργησε καλά με τα μεγαλύτερα παιδιά που ήρθαν στο σχολείο χωρίς γνώση της αγγλικής γλώσσας.

- Την πρώτη φορά που ο μαθητής προφέρει μια λέξη ή φράση στα ελληνικά/σλοβακικά, ο δάσκαλος καταγράφει ακριβώς αυτό που είπε στο ημερολόγιο του μαθητή. Στη συνέχεια, ο δάσκαλος δείχνει κάθε μια από τις γραμμένες λέξεις και τις διαβάζει δυνατά, καθιστώντας σαφές ότι οι λέξεις προέρχονται από τον ίδιο τον μαθητή. Οι εκφράσεις ευχαρίστησης του δασκάλου θα πρέπει να ενθαρρύνουν τη μαθήτριά να πιστέψει ότι η γραφή λέξεων/φράσεων είναι μια δεξιότητα που μπορεί να κατακτήσει και η ίδια και να της δώσουν την αυτοπεποίθηση να επιχειρήσει περισσότερα.
- Ό,τι συνεισφέρει η μαθήτριά στα ελληνικά/σλοβακικά την ώρα του παιχνιδιού και στην ομαδική εργασία μπορεί να υποστηριχθεί από συμμαθητές που είναι πρόθυμοι να τη βοηθήσουν να γράψει νέες λέξεις/φράσεις στο ημερολόγιό της. Στα πρώτα στάδια, μια μικρή ζωγραφιά μπορεί να συνοδεύει αυτή τη γραφή ως υπενθύμιση του τι σημαίνει. Η μαθήτριά μπορεί επίσης να πει στον δάσκαλο, στους συμμαθητές της και στους γονείς της πώς θα έλεγε αυτό που έγραψε στη δική της γλώσσα.
- Οι μαθητές μπορούν να ενθαρρυνθούν να επαναχρησιμοποιήσουν πρόσφατα αποκτηθείσες φράσεις/φράσεις γράφοντας τις με νέο περιεχόμενο που οι ίδιοι επιλέγουν. Σύμφωνα με την εμπειρία της Déirdre Kirwan, όταν οι μαθητές αποφασίζουν για ποιο θέμα θέλουν να γράψουν, ενθουσιάζονται να προσθέσουν όσο το δυνατόν περισσότερες νέες λέξεις, για παράδειγμα:

Μου αρέσουν [ποικιλίες φρούτων, λαχανικών, άλλων τροφίμων κ.λπ.]

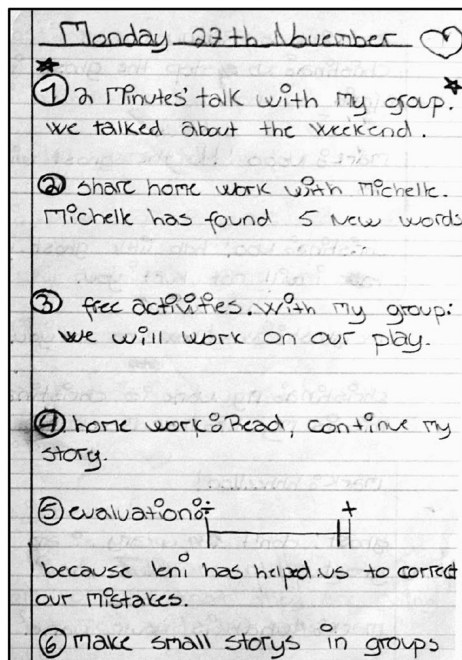
David Little
25 Ιανουαρίου 2023

Παράρτημα: μερικά παραδείγματα

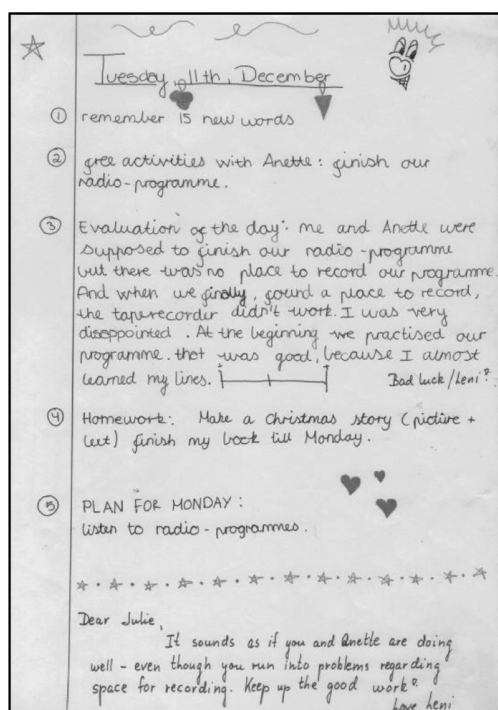
Τα παραδείγματα που ακολουθούν αναπαράγονται από το βιβλίο "Αυτονομία του μαθητή της γλώσσας": *Theory, Practice and Research* των David Little, Leni Dam και Lienhard Legenhausen (Bristol: Multilingual Matters, 2017).

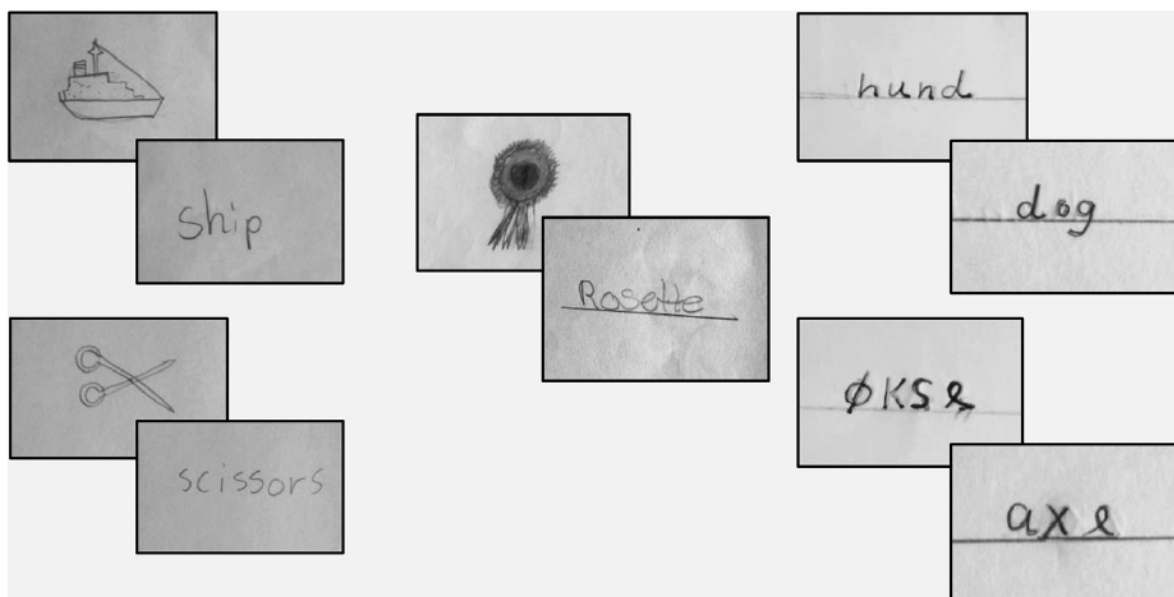
Παράδειγμα 1: Ημερολόγιο, σελίδα

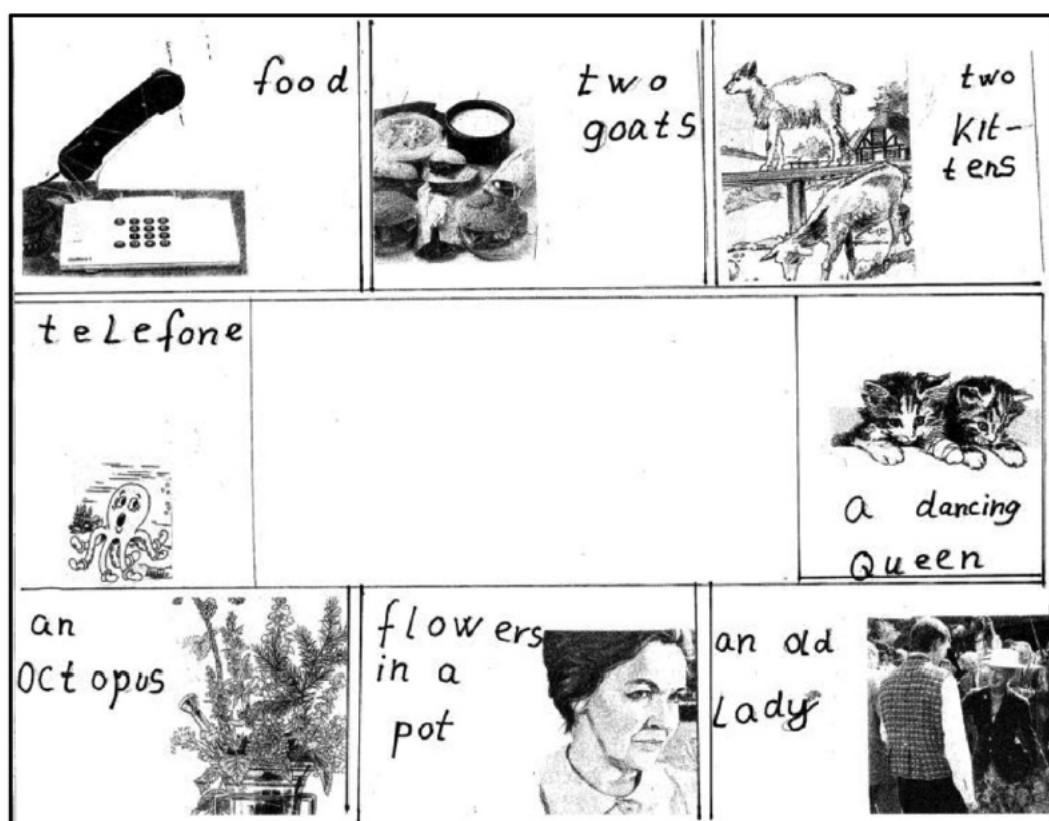
Παράδειγμα 2: Ημερολόγιο, σελίδα

Παράδειγμα 3: Ημερολόγιο, σελίδα μαθήματος με σχόλια

Παράδειγμα 4: Κάρτες λέξεων για

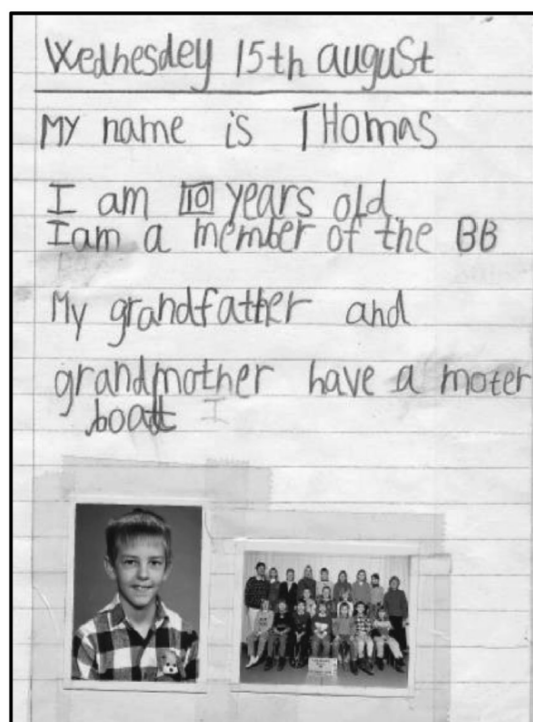

Παράδειγμα 5: Ντόμινο για

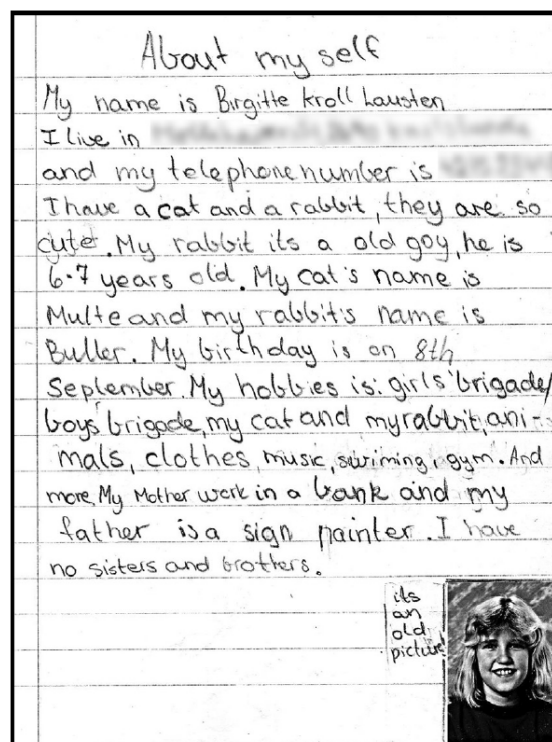

This is 2 butter- flies There is a lot of this kind in Denmark. They are only here in the summer	This is a dancard, it is a creditcard, it where you can get money from your account	This is a dog He is called boy He loves food He is very happy When he and his owners are going for a walk on the seashore
This is a soldier he is made of lego bricks. He is from legoland	This is a woman and her horse The horse has been stolen but after 2 years she has found it again	This is a name. it is very normal in England, but in Denmark there are only a few who called it

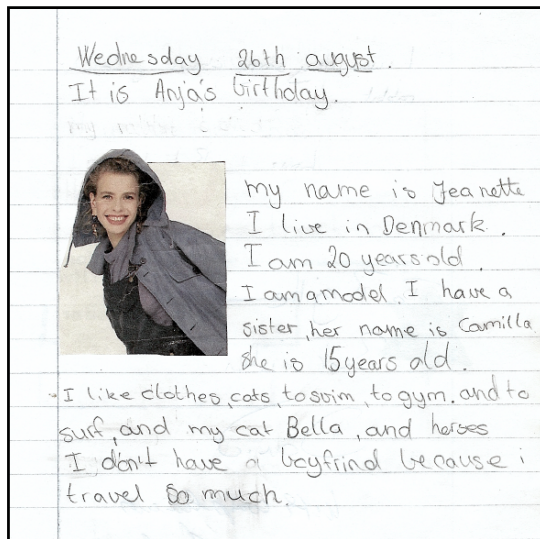
Παράδειγμα 6: Λόττο εικόνας

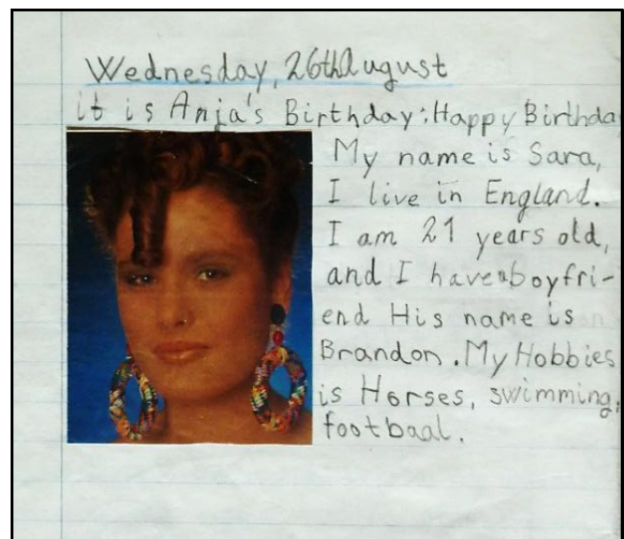
Παράδειγμα 7: Κείμενο αρχαρίων
"Σχετικά με τον εαυτό μου"

Παράδειγμα 8: Κείμενο αρχαρίων
"Σχετικά με τον εαυτό μου"

Παράδειγμα 9: Εικόνα + κείμενο

Παράδειγμα 10: Εικόνα + κείμενο